

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1888, kl. 1 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändring af riksdagsordningens bestämmelser om medel-
bara och omedelbara val.*

I fråga om sättet för val af ledamöter i Andra Kammaren uttalas i § 16 riksdagsordningen den grundsats, att i landsbygdens valkretsar samt i de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, det medelbara valsättet, d. v. s. genom elektor, skall tillämpas, till dess flertalet af röstberättigade inom en valkrets besluter att begagna det omedelbara valsättet, hvilket åter är bestämdt stadgadt för stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän. I en inom Första Kammaren väckt, till konstitutionsutskottet öfverlemnad motion, n:o 5, med förslag till ändrad lydelse af §§ 1—26 riksdagsordningen, har herr *O. Forssell*, uti § 11 af sitt förslag, intagit den bestämmelsen, att Andra Kammarens ledamöter alltid skola väljas omedelbart. Anledningen dertill, att motionären föreslagit det omedelbara valsättet såsom det enda, är, att det medelbara valsättet numera utgör undantag, hvilket framgår deraf, att, enligt hvad den officiella valstatistiken gifver vid handen, år 1884 i städernas alla valkretsar samt i 86 af landets 145 valkretsar valen förrättades omedelbart.

Med afseende på fördelarne af *medelbara* eller *omedelbara* val anförde justitiestatsministern vid föredragning af förslaget till nu gällande riksdagsordning i statsrådet den 5 januari 1863, att han för sin del icke tvekade att tillerkänna företrädet åt de senare, så vida de förra skulle förrättas genom elektor, hvilka utsåges endast för att förrätta

ett visst val, utan att i öfrigt hafva något med hvarandra gemensamt. Ty hyste de valberättigade intresse för det slutliga resultatet af sjelfva riksdagsmannavalet, så utsåge de sannolikt till elektor den, som röstade på deras egen kandidat, utan afseende på huru vida elektorn för denna befattning egde de utmärktaste egenskaper, hvilka dessutom vore svåra att bedöma, och hela syftemålet med de medelbara valen vore då förfeladt. Dertill komme, att faran för otillbörlig inverkan på valen vore vida mindre, om denna måste rigtas mot en hel menighet, än om blott ett ringa antal elektorer behöfde vinnas.

I ett glest befolkadt land, fortsatte justitiestatsministern, vore likväl de omedelbara valen i verkställigheten förenade med svårigheter. Utan föregående öfverläggningar uppkomme nemligen lätt en alltför stor splittring af rösterna, men talrikt besökta valmöten vore svårare att åstadkomma, ju längre väg de väljande måste färdas till samlingsplatsen. Sådana mötens oumbärlighet blefve visserligen mindre, om det föreskrefves, att de väljande endast finge rösta på dem, som framställt sig såsom kandidater. Men äfven kandidaturen förutsatte, att en politisk trosbekännelse aflades inför valmännen, och torde dessutom alltför litet öfverensstämma med det svenska lynnet, för att böra hos oss obligatoriskt föreskrifvas. Rigtigheten af sjelfva dess grund kunde ock ifrågasättas, ty det vore andras förtroende, och ej sjelfförtroende, som vore representantkallets rätta ursprung.

Hvad justitiestatsministern sålunda anført till stöd för, att de omedelbara valen icke borde ovilkorligen föreskrifvas annorstädes än i de städer, hvilka hade att, utan förening med andra, utse riksdagsmän, eger, enligt utskottets förmenande, fortfarande giltighet; och då utaf landsbygdens 145 valkretsar år 1884 i allt fall 59 begagnade sig af det medelbara valsättet, visar sig, att behof deraf ännu gör sig gällande; vid hvilket förhållande utskottet hemställer,

att herr Forssells motion i förevarande del icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 april 1888.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Rättelser

i konstitutionsutskottets utlåtande n:o 3.

Pag. 8 raden 9 uppifrån står: 61,945 i städerna; läs 61,954 i städerna.

Pag. 13 raden 20 nedifrån står: bestämmelser och förmögenhetsvilkor; läs: bestämmelser om förmögenhetsvilkor.
